

עם רוחמה מרטון
אנחנו טובים באותו המוסד...

יחסים בין האנשים, הסתרת הרגשות, הר אומץ, אלה היו הערכים שגדלתי איתם בבית-הספר ובגדנ"ע. זה היה סמוך ל-1948, והמודלים שלי היו המחטרות והפלמ"ח, והאידיאל היה אימור נים מפרכים ומסעות ארוכים, לא להשבר ולהיות גבר — כל הדברים האלה הוטבעו בי ובאנשים אחרים בני דורי. וזה דבר שקשה מאוד להשתחרר ממנו.

אני זוכר שכאשר בשנות השישים פגתי שתי לראשונה ילדי-פרחים אמריקאים, פיתאום הבנתי שבכל זאת יש משהו אחר, אבל לא אהבתי אותם, כי המשכתי לחשוב כמו חייל בצה"ל.

זה החשבון שיש לי עם הצבא. הם גזלו ממני את נעוריי, ובשביל הנעורים הם דבר יקר מאוד. הם הפכו את נעוריי למסע-אלונקות אחד ארוך.

גם אז לא אהבתי את זה? לא, אז הייתי גאה להיות אחד מנושאי האלונקות.

כדומר, הצער שגך והכאב שגך הוא בדיעבד, לא סבלת כשי היית צעיר.

לא, אז לא הבנתי, אז הייתי אחד מכולם כמו כולם. היום אני מוחה, אני מוחה! אני מוחה שעשו לי דבר כזה, יש לי חשבון פתוח עם הצבא, ועל החשבון הזה עשיתי את מסע אלונקות ואת הלילה בו נולד מלך, והחשבון עדיין פתוח.

אני יכול לתת לך דוגמה: כשהייתי בגדנ"ע, נער בן 14, השתתפתי בקורס מ"כים בתנאים מאוד קשים. הקורס נמשך שלושה חודשים, כל חופשת הקיץ הריצו אותנו בין קוצים, זחלנו מתחת לגדרותי תיל, אכלנו אבק וחול.

אף אחד לא הכריח אותך לעשות את הקורס.

נכון, אבל אז אהבתי את זה, ועל זה אני מוחה, כי אני פשוט חושב שהייתי יכול לעשות בשנות נעוריי דברים אחרים, ומפי ני שלא הכריחו אותי — זה עוד יותר נורא, כי גרמו לי לחשוב שאני אוהב את זה, ולא הניחו לי לבחור.

הרי יש עוד צורות של אושר בחיים, חוץ מאשר לשקוע בבוב עד צוואר ולהסתר תער בגיל 14 על גדרות-תיל, ואחר כך לחלום להשתתף בקרבות ולקנא בחיילים הגיבורים!

על מה קיבלת צד"ש? קיבלתי עיטור מופת, שזה אני חושב האות הכינמוך. הייתי רופא גדודי צנחנים, בתקופת ששת-הימים שירתתי באוגדה של שרון, במיתחם אבירעגילה, בהנחתת המסור קים אומיכתף היינו שני גייסות שהונחתו מאחרי הקוים.

קרה לנו אסון תוך כדי הפעולה, כשר היינו בתוך אגדת-תחנתים מצריים, הבויר קאים שלנו ירו על משאיות נשק שלהם, והן התחילו להתפוצץ, והיינו שני רופאים, אז באופן טבעי שנינו טיפלנו בפצועים.

למה כל-כך התפעלו מזה שטיפלנו בפצועים? כי כל האחרים ירו על האויב, אנחנו לא ירינו רק הוצאנו תחבושות ואינפוזיות, או זה היה נראה כאילו זו גבורה גדולה, אבל בעצם זה לא, כי מה שאנחנו עשינו דרש פחות אומץ ממה שעשו החיילים, כי החיילים רצו וירו, ור אנחנו טפלנו.

אתה לא יודע למה קיבלת צד"ש — בסך הכל רצית לחזור הבית בשלום?

בדיוק!
אתה מפחית מערך המעשה בדיעבד, בעיקבות שינוי התפיסה והערכים שגך, או שגם אז חשבת שלא מגיע לך צד"ש ושהאחרים היו יותר אמיתיים?

אז נורא התרגשתי מהצל"ש, בכלל, התרגשתי מכל המילחמה הזו, זו הייתה הפעם השנייה בחיי שהייתי בתוך דבר כזה, כולנו התרגשנו מהמילחמה הזו, אני מאוד התרגשתי כשזה קרה וכשר עניקו לי צל"ש ועיטור, וכשדן בן-ראמוך כתב עליי בספר שלו, אז איזו מילחמה נחמדת, הייתי מאוד גאה.

ואז התחלתי לריב עם דמויות נערצות בחיי, כמו המג"ד, המח"ט האוגדונר — שהיה אז רפול.

כדומר, המשבר שגך היה אישי, לא אידיאולוגי.

כן, כן, הכל אישי, אין אידיאולוגיות, בעיקבות זה עזבת את היחידה הקרבית?

לא כל-כך מהר, הם הבינו שגשבר לי, לא מצאו לי מחליף, ולכן סיימתי את הקריירה שלי כרופא קרבי.

אחר כך הרשיתי לעצמי בשביל הכבוד, רוחמה היא החברה הכי טובה שהייתה לי, שיש לי ושתייה לי, ולמה שאנחנו חיים יחד כבר 14 שנים, אנחנו עדיין חברים, זה הישג, לא?

שימנו אותי כרופא חטיבתי של אותה יחידת צנחנים, נתנו לי דרגת רב-סרן, וזה החניף לי מאוד, כי תמיד רציתי שתי היה לי דרגה גבוהה, ולא הייתה לי, הייתי המון שנים סגן וסרן, וכולם היו סגן אלוף, את מתארת לך איזה תיסכול? לא יכולתי לעמוד בפיתוי, והסכמתי לשרת כרופא חטיבתי.

אחר-כך רצו לשלוח אותי לקורס מג"דים, החליטו שרופאים חטיבתיים צריכים השכלה צבאית, ואז הבנתי שזה סוף הקריירה, כי אני לקורסים בצבא לא הור לך, עד אז הלכתי לקורסים ויצאתי חניך מצטיין, וזה עלה לי בבריאות נפשית.

בקיצור, את יכולה לסכם את הקריירה הצבאית שלי — כמו שאמר אברהם שפיר, רג הגיבור הידוע מפתח-תקווה, לא הוא יחידת צנחנים, נתנו לי דרגת רב-סרן, וזה החניף לי מאוד, כי תמיד רציתי שתי היה לי דרגה גבוהה, ולא הייתה לי, הייתי המון שנים סגן וסרן, וכולם היו סגן אלוף, את מתארת לך איזה תיסכול? לא יכולתי לעמוד בפיתוי, והסכמתי לשרת כרופא חטיבתי.

אחר-כך רצו לשלוח אותי לקורס מג"דים, החליטו שרופאים חטיבתיים צריכים השכלה צבאית, ואז הבנתי שזה סוף הקריירה, כי אני לקורסים בצבא לא הור לך, עד אז הלכתי לקורסים ויצאתי חניך מצטיין, וזה עלה לי בבריאות נפשית.

בקיצור, את יכולה לסכם את הקריירה הצבאית שלי — כמו שאמר אברהם שפיר, רג הגיבור הידוע מפתח-תקווה, לא הוא יחידת צנחנים, נתנו לי דרגת רב-סרן, וזה החניף לי מאוד, כי תמיד רציתי שתי היה לי דרגה גבוהה, ולא הייתה לי, הייתי המון שנים סגן וסרן, וכולם היו סגן אלוף, את מתארת לך איזה תיסכול? לא יכולתי לעמוד בפיתוי, והסכמתי לשרת כרופא חטיבתי.

אחר-כך רצו לשלוח אותי לקורס מג"דים, החליטו שרופאים חטיבתיים צריכים השכלה צבאית, ואז הבנתי שזה סוף הקריירה, כי אני לקורסים בצבא לא הור לך, עד אז הלכתי לקורסים ויצאתי חניך מצטיין, וזה עלה לי בבריאות נפשית.

בקיצור, את יכולה לסכם את הקריירה הצבאית שלי — כמו שאמר אברהם שפיר, רג הגיבור הידוע מפתח-תקווה, לא הוא יחידת צנחנים, נתנו לי דרגת רב-סרן, וזה החניף לי מאוד, כי תמיד רציתי שתי היה לי דרגה גבוהה, ולא הייתה לי, הייתי המון שנים סגן וסרן, וכולם היו סגן אלוף, את מתארת לך איזה תיסכול? לא יכולתי לעמוד בפיתוי, והסכמתי לשרת כרופא חטיבתי.

אחר-כך רצו לשלוח אותי לקורס מג"דים, החליטו שרופאים חטיבתיים צריכים השכלה צבאית, ואז הבנתי שזה סוף הקריירה, כי אני לקורסים בצבא לא הור לך, עד אז הלכתי לקורסים ויצאתי חניך מצטיין, וזה עלה לי בבריאות נפשית.

בקיצור, את יכולה לסכם את הקריירה הצבאית שלי — כמו שאמר אברהם שפיר, רג הגיבור הידוע מפתח-תקווה, לא הוא יחידת צנחנים, נתנו לי דרגת רב-סרן, וזה החניף לי מאוד, כי תמיד רציתי שתי היה לי דרגה גבוהה, ולא הייתה לי, הייתי המון שנים סגן וסרן, וכולם היו סגן אלוף, את מתארת לך איזה תיסכול? לא יכולתי לעמוד בפיתוי, והסכמתי לשרת כרופא חטיבתי.

אחר-כך רצו לשלוח אותי לקורס מג"דים, החליטו שרופאים חטיבתיים צריכים השכלה צבאית, ואז הבנתי שזה סוף הקריירה, כי אני לקורסים בצבא לא הור לך, עד אז הלכתי לקורסים ויצאתי חניך מצטיין, וזה עלה לי בבריאות נפשית.

בקיצור, את יכולה לסכם את הקריירה הצבאית שלי — כמו שאמר אברהם שפיר, רג הגיבור הידוע מפתח-תקווה, לא הוא יחידת צנחנים, נתנו לי דרגת רב-סרן, וזה החניף לי מאוד, כי תמיד רציתי שתי היה לי דרגה גבוהה, ולא הייתה לי, הייתי המון שנים סגן וסרן, וכולם היו סגן אלוף, את מתארת לך איזה תיסכול? לא יכולתי לעמוד בפיתוי, והסכמתי לשרת כרופא חטיבתי.

אחר-כך רצו לשלוח אותי לקורס מג"דים, החליטו שרופאים חטיבתיים צריכים השכלה צבאית, ואז הבנתי שזה סוף הקריירה, כי אני לקורסים בצבא לא הור לך, עד אז הלכתי לקורסים ויצאתי חניך מצטיין, וזה עלה לי בבריאות נפשית.

בקיצור, את יכולה לסכם את הקריירה הצבאית שלי — כמו שאמר אברהם שפיר, רג הגיבור הידוע מפתח-תקווה, לא הוא יחידת צנחנים, נתנו לי דרגת רב-סרן, וזה החניף לי מאוד, כי תמיד רציתי שתי היה לי דרגה גבוהה, ולא הייתה לי, הייתי המון שנים סגן וסרן, וכולם היו סגן אלוף, את מתארת לך איזה תיסכול? לא יכולתי לעמוד בפיתוי, והסכמתי לשרת כרופא חטיבתי.

אחר-כך רצו לשלוח אותי לקורס מג"דים, החליטו שרופאים חטיבתיים צריכים השכלה צבאית, ואז הבנתי שזה סוף הקריירה, כי אני לקורסים בצבא לא הור לך, עד אז הלכתי לקורסים ויצאתי חניך מצטיין, וזה עלה לי בבריאות נפשית.

בקיצור, את יכולה לסכם את הקריירה הצבאית שלי — כמו שאמר אברהם שפיר, רג הגיבור הידוע מפתח-תקווה, לא הוא יחידת צנחנים, נתנו לי דרגת רב-סרן, וזה החניף לי מאוד, כי תמיד רציתי שתי היה לי דרגה גבוהה, ולא הייתה לי, הייתי המון שנים סגן וסרן, וכולם היו סגן אלוף, את מתארת לך איזה תיסכול? לא יכולתי לעמוד בפיתוי, והסכמתי לשרת כרופא חטיבתי.

אחר-כך רצו לשלוח אותי לקורס מג"דים, החליטו שרופאים חטיבתיים צריכים השכלה צבאית, ואז הבנתי שזה סוף הקריירה, כי אני לקורסים בצבא לא הור לך, עד אז הלכתי לקורסים ויצאתי חניך מצטיין, וזה עלה לי בבריאות נפשית.

בקיצור, את יכולה לסכם את הקריירה הצבאית שלי — כמו שאמר אברהם שפיר, רג הגיבור הידוע מפתח-תקווה, לא הוא יחידת צנחנים, נתנו לי דרגת רב-סרן, וזה החניף לי מאוד, כי תמיד רציתי שתי היה לי דרגה גבוהה, ולא הייתה לי, הייתי המון שנים סגן וסרן, וכולם היו סגן אלוף, את מתארת לך איזה תיסכול? לא יכולתי לעמוד בפיתוי, והסכמתי לשרת כרופא חטיבתי.

אחר-כך רצו לשלוח אותי לקורס מג"דים, החליטו שרופאים חטיבתיים צריכים השכלה צבאית, ואז הבנתי שזה סוף הקריירה, כי אני לקורסים בצבא לא הור לך, עד אז הלכתי לקורסים ויצאתי חניך מצטיין, וזה עלה לי בבריאות נפשית.

בקיצור, את יכולה לסכם את הקריירה הצבאית שלי — כמו שאמר אברהם שפיר, רג הגיבור הידוע מפתח-תקווה, לא הוא יחידת צנחנים, נתנו לי דרגת רב-סרן, וזה החניף לי מאוד, כי תמיד רציתי שתי היה לי דרגה גבוהה, ולא הייתה לי, הייתי המון שנים סגן וסרן, וכולם היו סגן אלוף, את מתארת לך איזה תיסכול? לא יכולתי לעמוד בפיתוי, והסכמתי לשרת כרופא חטיבתי.

ולא סיפר, כי היה מבוסס, זה עזר לו לכתף.

יום אחד אני מקבל טלפון, ואמא שלי אומרת שאבא מגיא דם, רצתי כמו כשור גע, לקחתי אותו לאיכילוב — שלא היה בשביתה — אמרתי להם: הבן-אדם מדי ממש, צריך למדוד לו את לחץ-הדם, נתנו לו אינפוזיה והלכו עשו בדיקת-דם, דרשתי עירווייט, אך לא התיחסו אליי, כי לא מתייחסים אל סתם בני-אדם, אמרתי שאני רופא, איראו לא גירשו אותי משם, כי רופא אים לא מדברים סתם אל בני-אדם, הם הרי רופאים, אמרו: נמדוד לו את כמות ההמוגלובין בדם, מצאו שיש לו 10 גר/ וצריך שיהיה 13, ואז אמרו: אם זה לא יורד מתחת לעשר, לא נותנים דם בעירוי, כך אמר הפרופסור.

בניתיים לחץ-הדם של אבא שלי יורד ואין דופק, ואני רואה איך הוא עומד להיכנס לשוק, והם הולכים לפי הכללים, כי לפי הכללים אסור להם לערות דם, והפרופסור הלך ואבא שלי הולך למות מחוסר-דם, ואז אני הבנתי שאין דרך אחרת, אלא לתת להם פקודות ואמרתי להם: מדובר פה באבא שלי, אתם עכשיו תביאו לו מייד דם!

צעקתי בעיקר על האחות, היא נבהלה והלכה לבנקיהדם והביאה שתי מנות-דם, בניתיים ירד לחץ-הדם של אבא שלי, אי-אפשר היה למשש לו את הדופק, וכשר הדם הגיע הוא אמר: "אני הולך למות", והיה מכוסה כולו בזיעה קרה, בקושי מצאנו וריד כדי לתקוע לתוכו את ה-אינפוזיה.

ואז, לאס-ילאט הוא התחיל להתעורר, וכך ניצלו חייו ממות, אז הוא צדק כשר שלח אותי ללמוד רפואה.

אתה בעצם אומר לי ש'למדת רפואה, מפני שזה מה ש'אבא שלך רצה.

לא ידעתי מה אני רוצה לעשות כשהש'תחרתי מהצבא, אנחנו היינו אנשים מאוד רומנטיים בסוף שנות התמישים, רומאני-טיים בכל המובנים — האמנו באהבה, בקידמה, בצדק, האמנו שאנחנו צודקים, שטורים, היה לי אידיאל ומחשבה רומאני-טית ללכת לחיות באיזה מקום מבודד בגליל, בכפר, ולקרוא.

כמובן שלא היה לי אומץ לעשות את זה לבד, הייתי קשור לחברים, ומכיוון שהוריי היו אנשים בעלי אמצעים, הם סייעו לי בלימודים.

נאמן עם אבי עוז בהפגנה נגד הכיבוש
אף פעם לא הייתי אומץ, פחדתי שידעו שאני לא אומץ!

נצמתי לירושלים ולמדתי מתמטיקה ופיסיקה, ועד מהרה הבנתי שלא זו תהיה תיפארת, הפסקתי ללמוד, ואז אבי, שהינו אדם מאוד פרקטי, הפסיק לסייע לי ואמר: "פארויט לא תהיה!" ולא נותר לי אלא לעבור לפרנסתי כפועל-בניין.

לא ידעתי מה לעשות אחרי השנה הזו, ואז אבי אמר: "שמע, אם אתה לא יודע מה אתה רוצה לעשות, מה איכפת לך? למד רפואה", לרוע המזל, עברתי בחינוכי כניסה לפקולטה לרפואה אחרי בית-הספר התיכון, ובגשמרה לי הזכות, כך מצאתי עצמי בפקולטה.

אף פעם לא אהבתי רפואה? המיקצוע אף פעם לא היה אוהב עליי, היתה לי סקרנות גדולה להבין דרך המיקר צוע את סודות הקיום ומה זה בן-אדם.

אף פעם לא חשתי תחושה (המשך בעמוד 72)

המשך בעמוד 35

שצה"ל וקוק להגנה, הוא צבא כל-כך חזק, שצריך להוריד לו את הראש, צבא שהרמטכ"ל שלו מדבר בצורה כזו? הם אומרים שהלילה בו נולד מלך פוגע בצה"ל, ומה עושה הרמטכ"ל שלו, אחרי שוועדת החקירה כתבה עליו את מה שכי תבה! לא רק שלא מצא לנכון להתפטר, אלא עוד אומר שהערבים יתרוצצו כמו ג'וקים מסוממים בתוך בקבוק, מי שמדבר כך, הוא איש מושחת, רוחו מושחתת.

כאשר צילמת את "הלידה בו נולד מלך", לא חשבת שיהיו לך בעיות עם צנזורה?

מצד אחד חשבתי שזה סרט שאין לצנזר וזרה מה להיטפל אליו, הסרט לא עוסק בנושא ביטחוני, אינו פוגע בעדה או בדת כלשהו.

אלא שבתוך עמי אני יושב, ואני מכיר את המנטאליות, ידעתי שמדובר בפרה קדושה — קציני צה"ל — וזהו זה.

מדוע אתה חוזר ונוכר בי צה"ל?

לי יש חשבון עם צה"ל, כשהייתי בי-גדנ"ע, רציתי להיות חייל, וכשהייתי ילד בן 14, אם היית שואלת אותי מה אני

אין לי אומץ לפתוח את עצמי בסרטים שלי, בגלל זה הסרטים שלי הם לא טובים ממש, אלא שזה לא ביד

רוצה להיות כשאהיה גדול, הייתי אומר לך: חייל.

כשהייתי חייל, בתקופת סוף פעולות ה-תגמול, שירתתי בנח"ל, ובעקבות הייתי ממלא טפסים ומבקש העברה לצנחנים, לא העבירו אותי, זה מאוד פגע בי, מאוד הצטערתי, אחר-כך חלק מהנח"ל הפך לצנחנים, והייתי כל-כך גאה! עברתי את שטיפת-המוח מהתחלה ועד הסוף.

איזו שטיפת-מוח?

שלהיות חייל זה טוב, אז במובן שצריך להגן על המדינה, או במובן שחברה צריכה להגן על עצמה כדי שהחיים שלה יתאפשרו — אלא במובן של האופי של החיים הצבאיים, האימונים הקשוחים, ה-